

Język polski w użyciu

funkcje tekstu, style, stylizacja, zapożyczenia, błędy, ortografia 2026, interpunkcja, słowotwórstwo

opracowanie: Mateusz Będkowski · niekazmuliczyc.pl

KLUCZ NAUCZYCIELA

Grupa A

Suma: 28 pkt

Czas: 45 min

16 zadań · 28 punktów · 45 minut · bez pomocy · pisz czytelnie · w zadaniach otwartych liczy się trafność, poprawność językowa i pisownia.

Zadanie 1. (0–1)

ZAMKNIĘTE

Jaka funkcja dominuje w wypowiedzi: „Biblioteka jest czynna od poniedziałku do piątku.”?

- A.** informatywna **B.** poetycka **C.** ekspresywna **D.** impresywna

Odpowiedź: A**Rozwiązanie:** Funkcja informatywna.

Błędne odpowiedzi: pozostałe funkcje dominują w innych typach wypowiedzi.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1)

ZAMKNIĘTE

W jakim stylu funkcjonalnym napisano zdanie: „Siema, wpadniesz jutro? Ogarniemy tę prezentację na luzie.”?

- A.** potoczny **B.** urzędowy **C.** artystyczny **D.** naukowy

Odpowiedź: A**Rozwiązanie:** Styl potoczny.

Błędne odpowiedzi: pozostałe style mają inne wyróżniki.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Zadanie 3. (0–1)

ZAMKNIĘTE

Jaki rodzaj stylizacji zastosowano: „Azaliż nie słyszycie, jako dzwony biją?”?

- A.** stylizacja środowiskowa **B.** dialektyzacja
C. archaizacja **D.** stylizacja biblijna

Odpowiedź: C**Rozwiązanie:** To archaizacja.

Błędne odpowiedzi: pozostałe rodzaje stylizacji naśladują inne odmiany języka.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Zadanie 4. (0–1)

ZAMKNIĘTE

Jakim zapożyczeniem (ze względu na język, z którego pochodzi) jest wyraz „menedżer”?

- A.** galicyzm **B.** rusycyzm **C.** italianizm **D.** anglicyzm

Odpowiedź: D**Rozwiązanie:** „menedżer” to anglicyzm.

Błędne odpowiedzi: pozostałe nazwy odnoszą się do zapożyczeń z innych języków.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Jaki błąd językowy popełniono w zdaniu: „Poszłem wczoraj do kina.”?

- A. błąd leksykalny
B. błąd frazeologiczny
C. błąd fleksyjny
D. błąd składniowy

Odpowiedź: C

Rozwiązanie: To błąd fleksyjny.

Błędne odpowiedzi: fleksyjny — zła forma wyrazu; składniowy — złe połączenie wyrazów w zdaniu; leksykalny — zły dobór wyrazu; frazeologiczny — zniekształcony związek frazeologiczny; stylistyczny — wyraz niepasujący do stylu.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Które zdanie jest niejednoznaczne (można je zrozumieć na dwa sposoby)?

- A. „Mama poprosiła córkę, żeby zadzwoniła do jej koleżanki.”**
B. „Gdy Ola wracała ze szkoły, spotkała Ewę.”
C. „Policjant zatrzymał złodzieja, który uciekał na rowerze.”
D. „Kupiłam w sklepie trzy jabłka i chleb.”

Odpowiedź: A

Rozwiązanie: Niejasne odniesienie zaimka lub wyrażenia sprawia, że zdanie można zrozumieć na dwa sposoby (podstawa II.3.4).

Błędne odpowiedzi: pozostałe zdania mają jedno znaczenie.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Które zdanie jest przykładem stereotypu językowego?

- A. „W Edynburgu odbywa się znany festiwal teatralny.”
B. „Szkocja leży w północnej części Wielkiej Brytanii.”
C. „Każdy informatyk to samotnik bez życia towarzyskiego.”
D. „Wielu informatyków pracuje zdalnie.”

Odpowiedź: C

Rozwiązanie: Stereotyp to uproszczony, uogólniający sąd o grupie ludzi (podstawa II.3.8).

Błędne odpowiedzi: pozostałe zdania są neutralnymi informacjami.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Który zwrot grzecznościowy jest właściwy na początku oficjalnego listu lub e-maila do nauczyciela albo dyrektora?

- A. „Cześć, Panie Dyrektorze,”
B. „Witam,”
C. „Drogi Dyrektorku,”
D. „Szanowna Pani Profesor,”

Odpowiedź: D

Rozwiązanie: W korespondencji oficjalnej stosujemy zwrot „Szanowny Panie... / Szanowna Pani...” z tytułem (podstawa II.3.9).

Błędne odpowiedzi: pozostałe zwroty są potoczne lub nieuprzejme.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Zakreśl poprawny zapis (zasady pisowni od 1 stycznia 2026 r.).

1. nie dwa / niedwa
2. nienajlepiej / nie najlepiej
3. nie przeczytany / nieprzeczytany
4. niewiedząc / nie wiedząc

Odpowiedź: 1. nie dwa; 2. nienajlepiej; 3. nieprzeczytany; 4. nie wiedząc

Rozwiązanie: nie dwa — „nie” z liczebnikiem osobno; nienajlepiej — „nie” z przysłówkiem odprzymiotnikowym w każdym stopniu łącznie (od 2026); nieprzeczytany — „nie” z imiesłowem przymiotnikowym zawsze łącznie; nie wiedząc — „nie” z imiesłowem przysłówkowym osobno.

Punktacja:

1. 1 pkt — podpunkt 1
2. 1 pkt — podpunkt 2
3. 1 pkt — podpunkt 3
4. 1 pkt — podpunkt 4

Zakreśl poprawny zapis wielką lub małą literą.

1. język Polski / język polski
2. Wielkanoc / wielkanoc
3. w poniedziałek / w Poniedziałek

Odpowiedź: 1. język polski; 2. Wielkanoc; 3. w poniedziałek

Rozwiązanie: język polski — przymiotniki od nazw państw małą literą; Wielkanoc — nazwy świąt wielką literą; w poniedziałek — nazwy dni tygodnia małą literą.

Punktacja:

1. 1 pkt — podpunkt 1
2. 1 pkt — podpunkt 2
3. 1 pkt — podpunkt 3

Przepisz zdania i wstaw brakujące przecinki.

1. Antygona wiedziała że łamie zakaz i mimo to pochowała brata.

2. Wokulski kochał Izabelę a ona traktowała go chłodno.

Odpowiedź: 1. Antygona wiedziała, że łamie zakaz, i mimo to pochowała brata.; 2. Wokulski kochał Izabelę, a ona traktowała go chłodno.

Rozwiązanie: Przecinek przed „że”, „ale”, „a”, „ponieważ”, „czy” w zdaniu złożonym, wokół zdania wtrąconego, po imiesłowowym równoważniku zdania i po wołaczu.

Punktacja:

1. **1 pkt** — zdanie 1 — wszystkie przecinki

2. **1 pkt** — zdanie 2 — wszystkie przecinki

Każde zdanie zawiera błąd językowy. Zapisz je poprawnie.

1. Szanowny Panie Dyrektorze, siema, piszę w sprawie wycieczki.

2. Nauczyciel wymaga od nas wysiłek.

Odpowiedź: 1. np. Szanowny Panie Dyrektorze, piszę w sprawie wycieczki.; 2. np. Nauczyciel wymaga od nas wysiłku.

Rozwiązanie: Uznaj każdą poprawną wersję, która usuwa błąd i zachowuje sens zdania.

Punktacja:

1. **1 pkt** — poprawione zdanie 1

2. **1 pkt** — poprawione zdanie 2

Podaj wyraz podstawowy (podstawę słowotwórczą) i formant.

1. niebieskawy — wyraz podstawowy: _____, formant: _____

2. przeczytać — wyraz podstawowy: _____, formant: _____

3. biegacz — wyraz podstawowy: _____, formant: _____

Odpowiedź: 1. niebieski, -awy; 2. czytać, prze-; 3. biegać, -acz

Rozwiązanie: Wyraz pochodny = podstawa słowotwórcza + formant (przedrostek, przyrostek). 1 pkt za oba elementy.

Punktacja:

1. **1 pkt** — „niebieskawy”

2. **1 pkt** — „przeczytać”

3. **1 pkt** — „biegacz”

Przekształć wypowiedź potoczną na wypowiedź w stylu oficjalnym.

„Dajcie znać, czy mogę przyjść później na zebranie, bo mam robotę.”

Odpowiedź: np. Uprzejmie proszę o informację, czy mogę dołączyć do zebrania później ze względu na obowiązki zawodowe.

Rozwiązanie: 1 pkt — usunięcie potoczizmów; 1 pkt — poprawna forma oficjalna i grzecznościowa.

Punktacja:

1. **1 pkt** — brak wyrazów potocznych
2. **1 pkt** — poprawna forma oficjalna

Określ dominującą funkcję tekstu i uzasadnij odpowiedź, wskazując środki językowe.

„Szanowni Państwo, prosimy o zachowanie ciszy i wyłączenie telefonów przed spektaklem.”

Odpowiedź: Funkcja: impresywna. Tekst ma skłonić odbiorców do określonego zachowania: prośba, formy grzecznościowe skierowane do odbiorcy.

Rozwiązanie: 1 pkt — nazwa funkcji; 1 pkt — uzasadnienie oparte na języku tekstu.

Punktacja:

1. **1 pkt** — poprawna funkcja
2. **1 pkt** — uzasadnienie językowe

Nazwij rodzaj stylizacji w podanym fragmencie i określ jej funkcję.

„Rzeczce tedy starzec: Waszmość, nie godzi się tak czynić.” (z powieści historycznej)

Odpowiedź: Rodzaj: archaizacja. Dawne wyrazy i formy (rzeczce, tedy, waszmość) tworzą koloryt epoki i uwiarygodniają realia historyczne.

Rozwiązanie: 1 pkt — rodzaj stylizacji; 1 pkt — funkcja w tekście (np. koloryt epoki, charakterystyka postaci, podniosłość).

Punktacja:

1. **1 pkt** — rodzaj stylizacji
2. **1 pkt** — funkcja stylizacji

Zasady przyznawania punktów

- Zadania zamknięte: 1 pkt za poprawną odpowiedź; 0 pkt za błędną, za brak odpowiedzi albo za wskazanie więcej niż jednej odpowiedzi.
- Zadania otwarte i z lukami: punkty według kryteriów podanych przy zadaniu. Każdy poprawny sposób rozwiązania jest akceptowany, także inny niż w kluczu.
- Przy poprawnej metodzie i błędzie rachunkowym uczeń traci tylko punkt za wynik końcowy; sam wynik bez wymaganego zapisu obliczeń daje najwyżej punkt za odpowiedź, jeśli kryteria tak stanowią.

Proponowana skala ocen (28 pkt)

28–26 pkt: bardzo dobry · 25–21 pkt: dobry · 20–16 pkt: dostateczny · 15–12 pkt: dopuszczający · 11–0 pkt: niedostateczny

Progi orientacyjne: ok. 90% / 75% / 55% / 40%. Dostosuj je do wewnętrznych zasad oceniania.